

MONIKA WDOWIŃSKA*
Uniwersytet Łódzki

POSTACI ZWIERZĘCE W ARTYSTYCZNEJ KREACJI ŚWIATA POWIASTEK BEATRIX POTTER

Celem studium jest omówienie zachowań bohaterów zwierzęcych oraz różnorodności flory, będącej tłem wydarzeń opowiadań Beatrix Potter. Zwrócono uwagę na kilka barwnych postaci wykreowanych w sposób charakterystyczny dla autorki, opatrzonych oryginalnymi wiktoriańskimi ilustracjami wykonanymi przez samą twórczynię.

Kluczem do zrozumienia zabiegów antropomorfizacji i stosowanej kreacji postaci przez autorkę jest niewątpliwie jej wielka miłość, którą obdarzała zwierzęta i rośliny otaczające ją na co dzień. Dlatego też na wstępie przybliżona zostanie sama postać Potter, której biografii nie zostały przetłumaczone na język polski, w celu lepszego zobrazowania później omawianych niecodziennych kreacji zwierzęcych bohaterów uosabiających zachowania i maniery często płytkich i absurdalnych typów ludzkich. Następnie poruszona zostanie kwestia realnych miejsc (uwiecznionych na oryginalnych ilustracjach), które stały się inspiracją do stworzenia owego fikcyjnego świata.

Potter urodziła się w 1866 roku w Londynie. Nigdy nie rozstawała się ze swoim szkicownikiem, przemierzała z nim łąki, lasy, gospodarstwa i pola. Największym pragnieniem młodej, jak i dorosłej pisarki było wierne i drobiazgowo odtworzenie materialnego świata. Urzekła swoim charakterem, mówiono o niej, że jest bardziej interesująca niż piękna. Zmechacony wełniany płaszcz oraz liść rabarbaru zamiast kapelusza na głowie stał się znakiem charakterystycznym dorosłej Potter¹. Projektowała własne kartki, którymi obdarowywała bliskich. Na przyjęciu wyprawionym z okazji jej urodzin była tak zafascynowana szkicowaniem ananasa, że do gości wróciła dopiero, kiedy został zjedzony².

Jako młoda dziewczyna wraz ze swoim bratem interesowała się zwierzętami. Przez dziecienną sypialnię przewijały się żaby, jaszczurki, jeże, nietoperze, kanarki, dzika kaczka, papużka falista, rodzina ślimaków oraz świnki morskie. Najbardziej uwielbiała jednak króliki, które udomowiała. Pierwszego wychowanka nazwała Panem Beniaminem, wyprowadzała go na smyczy i wozila pociągiem. O królikach pisała w pamięt-

* Monika Wdowińska — doktorantka Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego. Przewodnicząca Koła Sympatyków Dydaktyki Polonistycznej działającego przy Zakładzie Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej. Jej zainteresowania naukowe dotyczą głównie czytelnictwa wśród młodzieży w wieku szkolnym.

¹ L. Lear, *Beatrix Potter: The extraordinary life of a Victorian genius*, London 2008, s. 156.

² Tenże, *Beatrix Potter: A Life in Nature*, London 2008, s. 79.

nikach, że to stworzenia płytkie i absurdalne. Wielokrotnie podkreślała również wulgarność ich zachowania³. Najślawniejszego znanego z jej opowiadań królika Piotrusia nabyła w 1898 roku⁴.

Podczas wakacji w Dunkeld w Szkocji w 1893 roku zaczęła pisać bajki dla dzieci, nadając im formę listów. Piotruś Królik pojawił się w opowiadaniu adresowanej do kilkuletniego Noela, syna jej byłej guwernantki. Bohaterowie Potter posługiwali się wiktoriańskim językiem i nosili ubrania z epoki, ale w gestach i ruchach pozostawali zwierzęcy — głównie dzięki „naukowej” wiedzy artystki, która obserwowała, w jaki sposób się poruszają, jak używają łapek i zębów, jak się myją, jak walczą i się stroszą. Historyjki tworzyła z myślą głównie o chłopcach. Jej zdaniem oni bardziej niż dziewczynki interesują się przyrodą oraz chcą rozumieć mechanizmy rządzące światem⁵.

Potter w 1905 roku została właścicielką Hill Top Farm w Sawrey w Krainie Jezior. To, że za posiadłość przepłaciła niemal dwukrotnie, o czym wiedzieli miejscowi rolnicy, zraniło jej ambicję⁶. W późniejszych transakcjach wykazała się wrodzonym zmysłem do biznesu — wykupiła kolejne farmy, by stworzyć z nich park narodowy. Nie bała się samotności i ciężkiej pracy. Przyroda — surowa i wymagająca — dała jej poczucie stabilności i wprowadzała rytm do życia⁷.

Do 1918 roku powstało kilkanaście nowych powiastek, następnie Potter porzuciła papierowe zwierzęta na rzecz żywych. Założyła hodowlę owiec herdwick, które wygrywały lokalne konkursy, a w 1930 roku jako pierwsza kobieta objęła prezesurę Stowarzyszenia Hodowców Owiec Herdwick⁸. W 1913 roku, mimo sprzeciwu matki, wyszła za mąż za Williama Heelisa, adwokata, o pięć lat młodszego od niej. Do ślubu założyła garsonkę z wełny z własnej przędzy⁹.

Zmarła wskutek zapalenia płuc 22 grudnia 1943 w Near Sawrey. Kremacja ciała pisarki odbyła się bez udziału przyjaciół i rodziny. Jej prochy zostały rozrzucone na zielonym wzgórzu wznoszącym się nad farmą Hill Top. Dom i całą majątność przekazała National Trust for Places of Historic Interest or Natural Beauty — instytucji chroniącej zabytki i krajobraz Anglii. W chwili śmierci była właścicielką 4000 akrów (1618 hektarów) ziemi w Krainie Jezior¹⁰.

Cała droga życiowa autorki opierała się na pasji oraz miłości do fauny i flory, którą przelewała na kartki zarówno w formie słowa — tworząc bohaterów zwierzęcych, jak i w formie obrazu — ilustracji miejsc, w których osadzała fabułę powiastek. Alicja

³ B. Potter, *The Journal of Beatrix Potter: 1881 to 1897*, London 1966, s. 354.

⁴ J. Taylor, *That Naughty Rabbit: Beatrix Potter And Peter Rabbit (Peter Rabbit Centenary)*, London 2002, s. 5.

⁵ B. Potter, *dz. cyt.*, s. 356.

⁶ L. Lear, *Beatrix Potter: A Life in Nature*, London 2008, s. 151–153.

⁷ Tamże, s. 159.

⁸ L. Lear, *Beatrix Potter: The extraordinary life...*, s. 511.

⁹ B. Potter, *dz. cyt.*, s. 138.

¹⁰ J. Taylor, *Beatrix Potter: Artist, Storyteller, and Countrywoman (Peter Rabbit)*, London 1997, s. 204.

Baluch twierdzi, że dziecko poprzez odczuwanie buduje swój świat, w którym ożywiają przedmioty i personifikuje zwierzęta¹¹. Dlatego też w literaturze dziecięcej pojawiają się animizacje i uosobienia, które w oczach dziecka nadają magii na pozór zwyczajnym bohaterom. Idąc za myślą Baluch, najmłodszy czytelnicy uwalniają się od dominującego we wczesnym dzieciństwie poznania zmysłowego, dzięki czemu przenoszą się w świat pojęć i myślenia symbolicznego, które jest niezbędne podczas zetknięcia ze sztuką¹². Potter stworzyła kilkanaście postaci odzwierciedlających rzeczywiste zwierzęta. Dzięki uważnej obserwacji autorka kreowała bohaterów literackich na wzór swoich małych przyjaciół, co zaowocowało złamaniem konwencji opatrywania postaci stereotypowymi cechami, zazwyczaj przypisywanym zwierzętom występującym w literaturze dla dzieci.

Najbardziej popularne z postaci wykreowanych przez Potter to Królik Piotruś, Królik Benjamin Truś oraz Pani Mrugalska. Kreacja tych bohaterów będzie rozpoznawana w dalszej części studium.

I. PETER RABBIT, CZYLI KRÓLIK PIOTRUŚ

Historia o przygodach niegrzecznego Piotrusia pojawiła się po raz pierwszy w formie zilustrowanych listów. Po siedmiu latach, kiedy Potter była już autorką kilku publikacji, przypomniała sobie o nich i rozbudowała historyjkę do rozmiarów małej książeczki z czarno-białymi obrazkami. Pomimo że wydawcy odrzucili propozycję, autorka wydała ją samodzielnie w kilku egzemplarzach, a następnie rozdała swoim przyjaciołom i rodzinie.

Akcja powiastki rozgrywa się w autentycznym ogrodzie rodziców pisarki, gdzie spędzała wiele godzin. Królicza norka inspirowana była starą gospodarczą kuchnią, w której często przebywała razem ze swoją guwernantką. Opisując florę, buduje topograficzny obraz tła wydarzeń. Charakterystyczne dla jej twórczości jest operowanie konkretnymi nazwami drzew.

ONCE, upon a time there, were four little Rabbits, and their names were — Flopsy, Mopsy, Cottontail, and Peter. They lived with their Mother in a sand-bank, underneath the root of a very big fir tree. “NOW, my dears”, said old Mrs. Rabbit one morning, “you may go into the fields or down the lane, but don’t go into Mr. McGregor’s garden: your Father had an accident there; he was put in a pie by Mrs. McGregor”¹³.

Potter posługuje się prostym językiem, nie używa przy tym alegorii, nie metaforyzuje, pisze wprost. Rodzeństwo Piotrusia ukazane jest na zasadzie kontrastu względem

¹¹ A. Baluch, *Dziecko i świat przedstawiony*, Wrocław 1994, s.16.

¹² Tamże, s. 7.

¹³ B. Potter, *The Tale of Peter Rabbit* [online], Project Gutenberg’s, 2005, dostęp 5 listopada 2017, dostępny: <<http://www.gutenberg.org/files/14838/14838-h/14838-h.htm>>; „Były raz sobie cztery króliczki, a nazywały się: Ciapcia, Kłapcia, Puchowy ogonek i Piotruś. Mieszkały ze swoją mamą ma górcie piasku, pod korzeniem olbrzymiej jodły. — A teraz, moi kochani — rzekła pewnego ranka pani Królikowa — możecie iść sobie na pola albo w dół drogi, lecz nie zachodźcie do ogrodu pana McGregora. Wasz ojciec miał tam wypadek, pani McGregor zrobiła z niego paszter” (B. Potter, *Piotruś Królik*, [w:] taż, *Powiastki Beatrix Potter — wersja oryginalna*, przekł. M. Musierowicz, Warszawa 2011, s. 9).

niego — robią to, co poleciła im mama — idą do lasu nazbierać jeżyn. Piotruś natomiast, który — jak zaznacza autorka — „był bardzo nieposłuszny”, pobiegł prosto do zakazanego wcześniej ogrodu. Zjadł rosnące w nim kilka marchewek, sałatę i zieloną fasolkę. Na ilustracjach ma niebieski płaszczyk i czarne trzewiczki. Gdy poczuł, że jest mu niedobrze z przejedzenia, poszedł szukać pietruszki, niestety — natknął się na Pana McGregora, właściciela ogrodu.

Ludzie w powiastkach w większości przedstawieni są jako wrogowie bohaterów zwierzęcych. Pan McGregor został wykreowany na bohatera negatywnego, który za wszelką cenę chce ukarać niesfornego króliczka. Piotruś uciekając w pośpiechu zapomniał jak trafić do furki, zgubił buciki, kubraczek i zaplątał się w siatkę. Zrozpaczony poddał się i zrozumiał, że musi ponieść karę za swoje przewinienia. Otuchy dodały mu przelatujące wróble. Ukrywszy się w konewce czekał, aż zły pan McGregor przestanie go szukać.

Piotrusiowi w ostateczności udaje się uciec z ogrodu dzięki pomocy innych zamieszkujących tam zwierząt. Ze zgubionego kubraczka Piotrusia pan McGregor zrobił stracha na wróble.

Główny bohater powiastki uosabia cechy nieposłusznego dziecka. Sprzeciwia się zakazowi mamy, jest wielkim głodomorem, niszczy swoje ubranka, a przez gapowatość gubi drogę powrotną z ogródka. Dramatyczne wydarzenia, które stały się jego doświadczeniem sprawiły, że króliczek ciągle odczuwał strach, był lękliwy i wystraszony. Warto zwrócić uwagę na postać pana McGregora. W historiach, w których główną rolę odgrywają zwierzęta, człowiek przedstawiany jest jako ich wróg, postać negatywna, próbująca złapać i ukarać króliczka. Mama Królikowa pełni w tej opowieści rolę nauczyciela, przestrzega, martwi się i umoralnia, a w zakończeniu powiastki wymierza również — dosyć brutalną — karę nieposłusznemu królikowi odmawiając mu kolacji.

II. KRÓLIK BENIAMIN TRUŚ

Kolejnym królikiem w powiastkach Potter jest jej ukochany Beniamin Truś. Mały Beniamin różni się od Piotrusia opanowaniem, nie jest strachliwy, najlepiej odnajduje się na otwartej przestrzeni, pośród przyrody. Beatrix naszkicowała do książki ilustracje podczas wakacji w Fawe Park — domu z pięknym ogrodem w Krainie Jezior. Mimo że akcja rozgrywa się w tym samym miejscu, w którym wydarzyła się przygoda Piotrusia, rysunki ukazują dwa odmienne miejsca. Inna perspektywa, inne kolory, inne warzywa rosnące w ogrodzie, a co najważniejsze... zupełnie inny kot, pupil Pana McGregorego.

Opowiadanie rozpoczyna się od odwiedzin kuzyna Beniamina w norce Piotrusia. Autorka prezentuje opis mamy Królikowej oraz wygląd ich domku:

That wood was full of rabbit holes; and in the neatest sandiest hole of all, cousins — Flopsy, Mopsy, Cotton-tail, and Peter. Old Mrs. Rabbit was a widow; she earned her living by knitting rabbit-wool mittens and muffatees (I once bought a pair at a bazaar). She also sold herbs, and rosemary tea, and rabbit-tobacco (which is what we call lavender)¹⁴.

¹⁴ B. Potter, *The Tale Of Benjamin Bunny* [online], Project Gutenberg's, 2005, dostęp 5 listopada 2017, dostępny: <<http://www.gutenberg.org/files/14407/14407-h/14407-h.htm>>.

W tym fragmencie Potter rysuje portret idealnej matki oraz pani domu. Ciekawym zabiegiem, który stosuje, są wtrącenia odautorskie w nawiasach, na przykład — „raz kupiłam parę na targu”. Autorka próbuje pokazać czytelnikowi, że bajkowe zwierzątka to realne postaci, które żyją pośród ludzi. Beniaminek znajduje w lesie Piotrusia okrytego samą czerwoną chustką do nosa — w tym miejscu znajdujemy ciąg dalszy poprzedniej powiastki. Królikowi robi się żal kuzyna i razem idą odzyskać jego ubranko. Beniamin poucza Piotrusia, że przeciskanie się pod furtką bardzo niszczy odzienie i właściwym sposobem dostania się do ogrodu jest zejście po gruszy. W przeciwieństwie do Piotrusia, Beniamin jest sprytny, mądry i opanowany. Warto zwrócić uwagę, że kuzyni różnili się nie tylko charakterem, ale i ubiorem. Beniamin nosił drewniaki oraz brązową kurtkę z wełny. Po odzyskaniu kubraczka Beniamin postanowił napełnić chustkę cebulami i zanieść cioci — co świadczy o jego zaradności i dobrym sercu. Piotruś ciągle był przestraszony i nasłuchiwał odgłosów starego pana McGregora. Króliki, widząc kota — pełniącego rolę strażnika ogrodu — chowają się pod koszykiem. Beatrix nie nadała kotu żadnych cech ludzkich. Przedstawiony został jako zwyczajne zwierzę, nieposiadające imienia być może dlatego, że autorka w pamiętnikach wielokrotnie podkreślała swoją niechęć do nich. Potter prowadzi dialog z czytelnikiem podczas narracji:

I cannot draw you a picture of Peter and Benjamin underneath the basket, because it was quite dark, and because the smell of onions was fearful; it made Peter Rabbit and little Benjamin cry!¹⁵.

W tym czasie po murku ogrodu spacerował tata Beniamina, Pan Beniamin Truś Starszy, palił fajkę, a w rękę trzymał różgę. Postać ta prezentuje wszystkie cechy idealnego ojca. Potter wzorowała tę postać na starym panu Trusiu, u którego spędzała wakacje w Sawerey.

III. PANI MRUGALSKA

Potter wiele swoich książkowych zwierzątek stworzyła na podobieństwo własnych ulubieńców. Pani Mrugalska, chociaż jest jeżem, została wykreowana na podstawie rzeczywistej osoby — Kitty McDonald, starej szkockiej praczki¹⁶. Tłem wydarzeń pisarka uczyniła dolinę w Newlands.

Główną bohaterką opowiadania jest dziewczynka o imieniu Lusia — niska, grzeczna, lecz ciągle gubiąca swoje chustki do nosa. Potter dokładnie opisuje miejsce wydarzeń, wzgórza, trawy, ścieżki, lasy i tryskające źródła. Lusia, podążając malowniczą doliną, odnajduje domek pani Mrugalskiej — jeźcy, której ulubionym zajęciem było pranie:

„Las ów pełen był króliczych norek; a w najschludniejszej i najbardziej piaszczystej mieszkała ciotka Beniamina, a z nią jego kuzynki — Ciapcia, Kłapcia i Puchowy Ogonek — oraz kuzyn Piotruś. Stara pani Królikowa była wdową; zarabiała na życie, szyjąc rękawiczki i muflki z króliczej sierści (raz kupiłam parę na targu). Sprzedawała także zioła, herbatkę rozmarynową i króliczy tytoń (który my nazywamy lawendą)” (taż, *Beniamin Truś*, [w:] *Powiastki Beatrix Potter...*, s. 56).

¹⁵ Tamże. „Nie mogę wam narysować obrazka przedstawiającego Piotrusia i Beniamina pod koszem, ponieważ było tam całkiem ciemno i ponieważ zapach cebuli był okropny; doprowadził Piotrusia Królika i małego Beniamina do łez” (taż, *Beniamin Truś*, s. 65).

¹⁶ L. Lear, *Beatrix Potter: The extraordinary life of a Victorian genius*, London 2008, s. 141.

“WHO are you?” said Lucie. “Have you seen my pocket-handkins?” The little person made a bob-curtsey — “Oh yes, if you please’m; my name is Mrs. Tiggy-winkle; oh yes if you please’m, I’m an excellent clear-starcher!” And she took something out of a clothes-basket, and spread it on the ironing-blanker¹⁷.

Dziewczynka oprócz chusteczek odnajduje w chatce inne zagubione części garderoby. Potter dokładnie opisuje małe rączki praczki — „was very very brown, and very very wrinkly with the soap-suds”¹⁸.

Pani Mrugalska została wyposażona w typowe nawyki ludzkie, zasypuje ogień w kominku, a klucze od domku ukrywa pod progiem drzwi. Potter zakłada, że to, co fantastyczne rzeczywiście istnieje, o czym świadczą słowa kończące opowieść:

Now some people say that little Lucie had been asleep upon the stile — but then how could she have found three clean pocket-handkins and a pinny, pinned with a silver safety-pin?

And besides — *I* have seen that door into the back of the hill called Cat Bells — and besides *I* am very well acquainted with dear Mrs. Tiggy-winkle!¹⁹

W powiastkach Potter bohaterowie ponoszą dość brutalne kary za swoje niegrzeczne zachowania — lanie różgą od taty Królika, utratę ogona przez Wiewiórkę Orzeszko, przerobienie na pasztet, zniszczenie jajek z dziećmi kaczki Tekli przez psy. Bajeczki nie pokazują świata upiękzonego, jak większość współczesnej literatury dziecięcej. Bohaterowie są spersonifikowani, ludzcy, lecz zachowują swój zwierzęcy charakter i postać, a także niektóre cechy właściwe tylko swojemu gatunkowi.

Autorka była bardzo przywiązana do wioski Sewrey, zanim jeszcze postanowiła tam zamieszkać. Wiele opowiadań rozgrywa się na malowniczych terenach należących do wioski położonej w Krainie Jezior. Zgodnie z zasadą *mimesis* pisarka twórczo naśladowała naturę na swoich ilustracjach, dążyła do przedstawienia życia codziennego tamtejszej ludności, przenosząc je w świat magiczny, często osadzając realne osoby w ciałach zwierząt, zachowując przy tym ich charakterystyczne zachowania czy ubiór.

W opowiadaniu *The Tale of the Pie and the Patty Pan (Pasztet i Foremka)*²⁰ autorka zamieściła dwa rodzaje ilustracji — kolorowe i czarno-białe. Te pierwsze malowane są w formie prostokątnych miniatur, drugie jako szkice, winietki. Widoczna jest na nich

¹⁷ B. Potter, *The Tale of Mrs. Tiggy-Winkle* [online], Project Gutenberg’s, 2005, dostęp 5 listopada 2017, dostępny: <<http://www.gutenberg.org/files/15137/15137-h/15137-h.htm>>. „— Kim jesteś? — spytała Lusia. — Czy widziałaś gdzieś moje chusteczki do nosa? Mała osoba dygnęła. — O, tak, proszę pani, nazywam się pani Mrugalska; o, tak, proszę pani, umiem wspaniale krochmalić! I wyjęła coś z kosza na bieliznę, i zarzuciła tym cały koc do prasowania” (taż, *Pani Mrugalska*, [w:] *Powiastki Beatrix Potter...*, s. 91).

¹⁸ Tamże. „Były bardzo, bardzo, bardzo brązowe i bardzo, bardzo pomarszczone od mydlin” (taż, *Pani Mrugalska*, s. 97).

¹⁹ Tamże. „Może ktoś teraz powie, że mała Lusia zasnęła na murku — ale jakże wtedy mogłaby znaleźć trzy wyprane chusteczki do nosa i fartuszek, spięte srebrną agrafką? A poza tym ja widziałam te drzwi po drugiej stronie wzgórza zwanego Kocim Grzbietem i poza tym jestem bardzo zaprzyjaźniona z kochaną panią Mrugalską!” (taż, *Pani Mrugalska*, s. 100).

²⁰ B. Potter, *The Tale of the Pie and the Patty Pan* [online], Project Gutenberg’s, 2005, dostęp 5 listopada 2017, dostępny: <<http://www.gutenberg.org/files/15234/15234-h/15234-h.htm>> (taż, *Pasztet i Foremka*, [w:] *Powiastki Beatrix Potter...*, s. 101–118).

lekka kreska Potter, która za pomocą barwnej kolorystyki zaznacza wiele szczegółów, dzięki czemu w zachwycający sposób oddaje urok obrazowanego miejsca. Elementy florystyki, zastosowanie wyraźnego cienia, jednolite oświetlenie kompozycji oraz białe tło nadają większości jej obrazków swoisty klimat. Czarno-białe natomiast wykonane zostały za pomocą techniki tapeteri, operującej perspektywą zbieżną.

Prawdziwy urok Krainy Jezior najlepiej widać na ilustracjach w *The Tale of Mr. Jeremy Fisher (Panu Jeremim rybaku)*²¹. Autorka spędzała wiele czasu po śmierci swojego narzeczonego nad brzegami wód na szkicowaniu żab — o jednej z nich napisała nawet opowieść. Potter zastosowała na nich kompozycję otwartą na planie koła oraz perspektywę powietrzną, co sprawiało wrażenie, jakby sam czytelnik obserwował przedstawione wydarzenia. Potter posłużyła się techniką akwareli, kontury zaś obrysowała tuszem.

W innym opowiadaniu, *The Tale of Jemima Puddle-Duck (Kaczka Tekla Kałużynska)*²², przedstawiła przepiękne widoki Sawery — las Tekli oglądać można do dziś, widok wzgórz ponad farmą na Esthwaite Water nie zmienił się, a Tower Bank Arms nadal jest miejscowym wiejskim pubem. Połączenie fantazji i rzeczywistości, jakie na każdym kroku odnajdujemy w wykreowanym przez nią świecie, dodaje wiarygodności sferze jej wyobraźni.

Miłość do natury jest wszechobecna w twórczości Potter, podobną rolę odgrywała w jej życiu. Więcej wiary pokładała w swoich zwierzętach niż w ludziach. Twierdziła, że ludzkość przeminie, ale piękne łąki, rzeki, krajobrazy zostaną na zawsze. Najdobitniej umiłowanie do wszelakich zwierząt podkreśliła w dedykacji do opowieści *The Tale of Samuel Whiskers The Roly-Poly Pudding (Samuel Baczeko albo zawijany pudding)*²³ — „In Remembrance of »SAMMY«, The intelligent pink-eyed Representative of a Persecuted (but Irrepressible) Race An affectionate little Friend, and most accomplished thief”²⁴, który był oswojonym szcurem z ogródka Beatrix.

---

²¹ B. Potter, *The Tale of Mr. Jeremy Fisher* [online], dostęp 5 listopada 2017, dostępny: <<http://www.gutenberg.org/files/15077/15077-h/15077-h.htm>> (taż, *Pan Jeremi rybak*, [w:] *Powiadki Beatrix Potter...*, s.119–130).

²² B. Potter, *The Tale of Jemima Puddle-Duck* [online], Project Gutenberg's, 2005, dostęp 5 listopada 2017, dostępny: <<http://www.gutenberg.org/files/14814/14814-h/14814-h.htm>> (taż, *Kaczka Tekla Kałużanka*, [w:] *Powiadki Beatrix Potter...*, s. 159–172).

²³ B. Potter, *The Tale of Samuel Whiskers The Roly-Poly Pudding* [online], Project Gutenberg's, 2005, dostęp 5 listopada 2017, dostępny: <<http://www.gutenberg.org/files/15575/15575-h/15575-h.htm>>.

²⁴ B. Potter, *The Tale of Samuel Whiskers The Roly-Poly Pudding* [online], dostęp 5 listopada 2017, dostępny: <<http://www.gutenberg.org/files/15575/15575-h/15575-h.htm>>. „Pamięci Sammy'ego, inteligentnego, różowookiego przedstawiciela tępionego (lecz niepokonanego) gatunku. Czułemu małemu przyjacielowi i bardzo utalentowanemu złodziejowi” (taż, *Samuel Baczeko albo zawijany pudding*, [w:] *Powiadki Beatrix Potter...*, s. 174).

THE ROLE OF THE ANIMAL CHARACTERS IN THE ARTISTIC WORLD'S CREATION IN BEATRIX POTTER'S

Summary

The aim of the article is an attempt to report the behaviour of the animal character and the variety of fauna which is a background of events in Potter's *Tales*. The attention will be drawn on unusual animal characters embodying particular behaviour and manners of, most frequently, absurd and shallow people. The issue of real places — captured on original illustrations — which inspired the process of creating a fictional world will be traced. In the following part of the lecture the formation process of the character will be traced. Beatrix Potter was an excellent writer — strayed from fairy tale's canon and common stereotype, in which given animal represents a certain feature, either positive or negative. Individual stories of Peter Rabbit, his cousin Benjamin Bunny, Squirrel Nutkin, Mittens and Mr. Jeremy Fisher will be finally tracked and proved. In the contemporary world it is worth doing some reflection on the humanity nature and on the role of values in the life of *homo sapiens* representative. The 21st century, which is marked by superficiality, mental, but unreal process of aging, incapacity of creating, but first of all, caring about interpersonal relationships, encourages us to think about the "quality" of everyone's existence.

BIBLIOGRAFIA

PODMIOTOWA

Potter B., *Powiatki Beatrix Potter — wersja oryginalna*, przekł. M. Musierowicz, Warszawa 2011 (*Beniamin Truś, Kaczka Tekla Kąłużanka, Piotruś Królik, Pan Jeremi rybak, Pani Mrugalska, Paszтет i Foremka, Samuel Baczeko albo zawijany pudding*).

Potter B., *Books by Potter, Beatrix* [online], Project Gutenberg's, 2005, dostęp 05 listopada 2017, dostępny: <<http://www.gutenberg.org/ebooks/author/292>> (*The Tale of Benjamin Bunny, The Tale of Mr. Jeremy Fisher, The Tale of Jemima Puddle-Duck, The Tale of Peter Rabbit, The Tale of the Pie and the Patty Pan, The Tale of Mrs. Tiggy-Winkle, The Tale of Samuel Whiskers, Or, The Roly-Poly Pudding*).

PRZEDMIOTOWA

Baluch A., *Dziecko i świat przedstawiony*, Wrocław 1994.

Lear L., *Beatrix Potter: The extraordinary life of a Victorian genius*, London 2008.

Lear L., *Beatrix Potter: A Life in Nature*, London 2008.

Potter B., *The Journal of Beatrix Potter: 1881 to 1897*, London 1966.

Taylor J., *Beatrix Potter: Artist, Storyteller, and Countrywoman (Peter Rabbit)*, London 1997.

Taylor J., *That Naughty Rabbit: Beatrix Potter And Peter Rabbit (Peter Rabbit Centenary)*, London 2002.